

MILYEN TRAKTORT VEGYEN A FARMER

írta: PAYERLE BELA Weldon, Sask.

Bizonyára sok kanadai magyar gazdának jut eszébe új év kezdetén a traktor beszerzésének problémája, hiszen ha a mi fajtánkat nem is másra, hanem lóra teremtette a sors: be kell vallania még a legtraktorelesebbnek is, hogy az ilyen asszilyes időjárással megállított országban, mint pl. Kanada, majd minden későn érkező tavasszal felsőhajt a magyar egy napi tíz holdat szántó és boronáló traktor után a meg sem említhető a farm körül szódó, traktorról végrehajtható kisebb munkákat, mint a szántás, darálás, szarcsaaprítás, favágás és a többi — akad-e valamilyen jó gazda, akinek ne szomorítaná el a szívét az egész évi verejtékes munkáját egy csapással „tough”-ra, sőt dämpé tisztelettel kora hóvár, malatát a türelmetlenül várja, hogy a még hatodik határban csapó szomszéd hozzá is eljut a masinával!

Már pedig a kora tavasz és a szarcsa, késő bekopogtató ősz nem mindennapos a kanadai időskálendáriumban. A magas munkabérek mellett főleg ez az oka a traktorok nagy elterjedésének. Tény az, hogy a traktor sokkal gyorsabban és jobban végzi el a munkát, mint a lófogó (pl. többet szánt és jobban forgat) társaságunkra, így elsősorban cséplésre szinte nélkülözhetetlen a sz. u. n. „Power take-off” vagy erőtengelykapcsoló feltalálása óta az aratókötőgépek húzására is megbízhatóbb a lónál.

Az természetesen meglehetősen fogas kérdés, hogy a traktor drágább vagy sem. Ugyanis itt nagyon sok függ a traktortól, annak beszerzési árától, szerkezetétől és teljesítményétől, nemkülönben annak kezelésétől, illetve munkáltatásától. Helyszíne miatt, arra nem térhetek ki, hogy mennyiben válik, vagy nem válik be a traktor egyes földterületeken, talajviszonyokon, valamint mindeneszer itt fölvilágosítást, hiszen amint a traktor gyári lerakat körzetében más és más beszerzési árról sem adhatók traktor használatosságáról vagy hibáiról a legközelebbi szomszéd tud mondani legtöbbet és megbízhatóbbat, úgy a vételárát és a „legelőnyösebb” fizetési feltételeket! Készséggel fogja elárulni a mindenesetre közel, de e-

gyes bizonyosan a „legelőnyösebb és legjobb” traktort képviselő ágazat.

Hogy a megbízható traktor beszerzésének gondolatával foglalkozó honfitársaim dolgát egy kicsit megkönnyítem, a következőkben a statisztikai és kísérleti adatok útvesztőjéből szeretnék néhány megvilágító gyakorlati utat mutatni.

MIT MOND A TAPASZTALAT?

A prérifarmok Experimental Farm-jai a saját tapasztalataik kiértékelése céljából kérdőívet bocsátottak ki traktorról dolgozó farmerokhoz kiknek nyolcvan százaléka a traktort hasznosnak, sőt nélkülözhetetlennek mondotta; ezek közül ötven százalék tartotta a traktort kifizetőnek földmunkára is, míg harminc százalék elsősorban szarcsamunkára találta szükségessé. A farmerok nagyobb része főleg azért becsülte sokra a traktort, mert — amellett, hogy többet végez ugyanannyi idő alatt, mint a lófogó — kívánatra 14, 16 sőt 18 ugarolási idején 22 órán át is dolgoztatható váltott gépessé, tekintet nélkül a lovakat annyira igénybevétele melege és legyekre. Ezerint a kanadai gazdaságokban, ahol a legtöbb munka, de különösen a vetés nagyon a körmeire és a farmeroknak, ahol az időjárás megbízhatatlan szezonnyellettől függetlenül, naptári dátum szerint kell a gazdának dolgoznia: a traktor elsőrendű szerephez jut. Ezenkívül a szarcsaaprítás jóformán elsenképezhető manapság traktor nélkül, nem is szólva a súlyosabb magtárak cséplés előtti vontatására, melynek lovakkal való lebonyolítása legtöbb esetben ügyneti akadályokkal jár, főleg ha a lovak között fűdös is akad.

Ezzel szemben teljesen igaz van a traktor ellen szavazó húsz százalék farmernek, amikor azt állítják, hogy a traktort a tél levezi a lábáról és csak szarcsamunkára használható nagy hó esetén, ezenkívül nagyon sok farm méretéhez és még több gazda lajbszébeinek ésszerűsége viszonyítva drágább, mint a ló — mint nélkülözhetetlen a termés kicséplésére, csakis ez egy esetben fizetődik ki. Ugyan csak igazuk van, amikor azt állítják, hogy a traktor mélyebb, sokszor viz-

alatt álló, továbbá túlkiszárvagy nagyon dombos, kövekkel megáldott vagy túlságosan homokos talaja földekre nem való. Természetesen nem válik be a traktor hanyag vagy hosszú nem érő keszében sem, viszont elavult, nehézkes szerkezetűtől annak szerző gondolatát sem lehet követni munkát, gazdaságos eredményt elérni — még akkor sem, ha egy-egy ócska, ügyetlen konstrukciójú gépet, háromszoros árat fizetett is a farmer a háború alatt, vagy után.

Mindenesetre érdemes azonban figyelemmel átvizálni az Experimental Farmok traktor-statisztikáját, mely a három prérifarmok traktorról dolgozó farmerjeitől szerzett adatok alapján a háború után készült, valamint a modernbb, gazdaságosab-

ban dolgozó traktorok átlagos kiadásairól számol be. Ezerint pl. egy háromkéses traktor átlagos használati költségét 10.4 centnek, átlagos ára \$1460 s évi 61 átlagos munkanapot véve alapul, melyben természetesen a cséplés nincs beleszámítva, továbbá egy-egy évre \$140 előtérletet (szarcsamunka elavulása, ártalmos kopás és kifizetés stb.), \$47 kamatot és \$40 alkates-kidrást, összesen \$227, azaz napi \$2.72-t kalkulál.

Míva, a kanadai prérifarmokon dolgozó traktorok ezenkívül még \$5.40 ára tüzelőanyagot (petroleum, vagy benzín, másszóval kevesebb vagy gasolene) a 93 cent ára kenőolajat, átlagosan összesen napi \$10.40-t használnak fel minden mező munkánkra, a traktort kezelő farmer bére nélkül.

MENNYIT ÉS MENNYIÉRT DOLGOZIK A TRAKTOR

Ugyazintén figyelemre méltó a használati költség és a munkák napidíjára (ellátást beleszámítva) három dollárt számítva. Ezek szerint:

ÁTLAGOS NAPI MUNKATELJESÍTMÉNY AKERÉKEN:									
	4 lovas	6 lovas	8 lovas	fogó	2 ekés	3 ekés	4 ekés	traktor	
Szántás	4.0	5.0	7.0		6.0	9.4	11.0		
Hántvágás	12.0	16.0	20.0		20.4	27.6	43.5		
Boronálás	30.0	45.0	—		48.7	58.5	87.5		
Vetés	20.0	30.0	—		24.6	31.8	52.3		
Aratás	18.0	27.0	—		21.6	34.1	47.5		

AZ AKERÉKENKÉNT VÉGZETT MUNKA ÁTLAGOS KIADÁSA IGY ALAKUL KI:

	4 lovas	6 lovas	8 lovas	fogó	2 ekés	3 ekés	4 ekés	traktor	
Szántás	\$1.55	\$1.56	\$1.34		\$1.47	\$1.38	\$1.27		
Hántvágás	.51	.48	.47		.46	.47	.32		
Boronálás	.20	.17	—		.19	.22	.16		
Vetés	.31	.26	—		.33	.41	.26		
Aratás	.34	.29	—		.43	.38	.29		

Mindebből látható, hogy nincs érdemleges különbség az egyes lófogatok, valamint a kisebb vagy nagyobb traktorok által megmunkált akerek megmunkálási kiadásai között; annál szembetűnőbb azonban a traktorok alkalmazásánál szerzett óriási előnyöség. A fenti adatok természetesen csupán megközelítőek a ló, zab, traktort, tüzelő és kenőolaj-árak változásaitól sokban függenek. Azt is meg kell jegyeznünk, hogy a traktor ritkán fizetődik ki a farmon lovak nélkül, miután igen sok munka lovakkal könnyebben és olcsóbban végezhető el a traktor főleg arra való, hogy

helyettesítse a lófogatot az olyan gazdasági munkában, melyet vagy jobban tud elvégezni a lófogóval, vagy pedig az időjárassal számolva a farmernek minden perce sok pénzbe kerül.

A KÜLÖNBÖZŐ GYÁRTMÁNYOK

Ezek után röviden rátérek a Kanadában elterjedt 2 és 3 ekés traktorok általános ismertetésére. A négykéses traktorokról — noha üzemből a ránylag olcsóbbak — igen magas áruk és nagy tüzelőanyag fogyasztásuk miatt nem számolok be ezúttal, miután a legtöbb farm igényének a három, sőt a kétekés gép is megfelel.

Mindenekelőtt le kell szögezmem azonban, hogy ideális traktor, mely olcsó is, jó is, minden farm-munka követelményeinek megfelelően, mind a mai napig nincsen a hogy egyes traktorok a legdurvább munkát bármilyen hosszú időn át könnyedén, minden utánanézés és javítás nélkül elvégzik, az utolsó csépp tüzelőanyagot is hasznos munkává alakítja, egyformán gazdaságos úgy nehéz, mint könnyű munkára, jól dolgozik, akár száraz, akár nedves talajon, kedvező avagy kedvezőtlen körülmények között stb. — nem más, mint bluff.

A tény ezzel szemben az, hogy a mai legjobb és legmodernebb traktor sem képes többet, mint a tüzelőanyag alig egynegyed részét hasznos munkává fordítani, a többi háromnegyed rész pedig részben magának a motornak a meghajtására, részben kipuffogó gáz, hasznavehetetlen égéstermék alakjában a levegőbe jut.

Ezért a legmegbízhatóbb gyártmányok közül csak néhány bevált traktorról akarok szólni a „Kanadai Magyar Ujság” szíves közvetítésével a nagy prérifarm gazdálkodó honfitársaimhoz s miután magam is farmon keresem a mindennapi kenyeret és nincs a környéken traktorról dolgozó farmer, akinek a masinájáról alkotott véleményét nem ismerném, egy cséppot sem fogok csozátkozni azon, ha az olvasók egyike, vagy másika emlékeim fog néhány üzemlő balcsatra, hogy pl. az egyik szomszéd Case 12-32 traktorjának eltört az elajszlatty trója s a dugattyúgyűrű beledet a hengerbe, vagy hogy egy McCormick Deering 15-30 egész élettartamára garantált gyártmányos tengelyre eltört tártárhéja következtében, avagy egy másiknak a kenőolajvezetése felmondta a szolgálatot egy fagyos tél reggelén, mert a gépész nem észlelte időben, hogy a Twin City 12-30 karburátor-vezeték megfagyott, sőt az

Keletkanadában a legjobb, legbiztosabb és leggyorsabb pénzügyi döntés.

Pénzügyi ügyekért teljes felhatalmazást vállalok.

HAZAK, FARMOK STR. ADASVÉTELET INTÉZTESSE VELEM

Bármilyen ügyes-bajos dologban forduljon hozzám:

LOUIS SZABO

BOX 244 515 SOUTHMAIN Str. Weldon, Ont.

A „CANADIAN NATIONAL RAILWAY EXPRESS” magyar megbízottja.

a hiba is megosott — mint mondják — a Wallis Oke traktorról, hogy ma ez, holnap az történt rajta s a képviselő jól megvárta az „ingyen” alkateszt sürgető farmeret, ugyanis a gyárak egy bizonyos ideig garantálják a traktort a kötelező magukat, hogy a farmer hibáján kívül eső, illetőleg szerkezeti vagy anyaghibából eredő törések helyett azonnal új alkatrészeket adnak díjtalanul, jobban mondva ezt már a vételárba előre beleszámítják. Eppen ezért a nek bántó Wallis Oke helyett a gyár modernbb és inkább megbízható New Wallis OK 15-27 traktort ajánlom a tekintet alább. A szintén tárgyalásra kerülő Allis-Chalmers, John Deere, Hart Parr és a Fordson éppenny sebezhető, mint az előbb említettek, de főleg azért fogok nagy vonalakban ki-

térni az említett kilenc gyár gépeire, miután azok a prérifarm elterjedt traktorok között a legmegbízhatóbbak. A szintén úton-útfele látható, Avery, Emerson—Brantingham, Heider, Lauson, Massey-Harris, Minneapolis, Pioneer, Titan, Waterloo Boy s még vagy huszonöt fajta gyártmányokról azért nem szólok itt, mert részben komplikált, részben elavult szerkezetűek, legtöbbjük földmunkára lassú és otromba, kizárólag szarcsamunkára és cséplésre használhatóak s csakis azok a farmernek érdemes ilyeneket megvásárolnia, aki alaposan ért a traktorok javításához s tudja jól, hogyan áll a szénája, ha egy ilyen otromba gépköcsöszt — főleg használt, fél-dekavas állapotban — olcsó pénzárt a nyakába varrunk.

(FOLYTATJUK!)

Tíz embert ölt meg a mérges ital Winnipeg

ELSŐSZÖR MEGVAKULTAK — AZTÁN BORZALMAS KINOK KÖZÖTT HALTAK MEG — A TITOKZATOS „WATER STREET GANG”

Nyugatkanada történelmében jóformán páratlanul álló tömeges szerezésiesség történt az elmúlt héten Winnipegben, ahol alkohol-mérgezés következtében tíz ember a legszörnyűbb kínok között meghalt, kettő pedig élet és halál között lebeg a kórházban.

A katasztrófa csütörtökön a hajnali órákban történt az úgynevezett Coronation Blockban, ahol vidám, de igen kétesbíró társaság gyűlt össze, hogy az ünnepeket — felfogása szerint — valóban „ünnepi hangulatban” töltsék el.

Ma még nem tudták pontosan megállapítani, honnan, de kerülő úton a társaság tagjai methyl alkoholt — fagyasztereztek, amely zselatinoszerű anyagba felfelvívva, bádorg konzervdobozokban került valahonnan elő. A zselatint ezután a társaság tagjai vízben feloldották, zsebkendőkhöz és harigányakhoz átszűrték és az így készült ital mellett mulattak. A mulatság azonban rövidesen borzalmas katasztrófává változott, mert a résztvevők közül nyolcan néhány óra múlva irtózatossá kínok között kiszenvedtek.

A rendőrségi és orvosi vizsgálat megállapította, hogy a mérges szesz élvezői a halál beállta előtt teljesen megvakultak, többen közöttük megőrültek és a legrettenetesebb fájdalmakat állották ki.

A hét végén a társaság másik két tagja is meghalt, a rendőrség azonban azt hiszi, hogy a borzalmas halál listának még koránt sincs vége, hanem az a vidéken is folytatódik, miután

legutóbb az a gyanu merült fel, hogy a mérges szeszt a társaság McFadyen nevű tagja Port Arthurból szállította. McFadyen neve a port arthuri rendőrség előtt nagyon is ismeretes. Ez az ember tagja volt annak a bandának, amelyet „Water Street Gang” néven ismert a rendőrség. A „Water Street Gang” tagjai életüket ivással, dobzóvalással, orgákkal töltötték és valószínű, hogy barátaik voltak Winnipegben is.

A banda tagjai azonban lassankint elpusztultak — legtöbbben a „cipővel a lábukon” — ahogy a rendőrség mondja és McFadyen egyike a banda utolsó tagjainak, ha nem a legutolsó.

A szomorú esetről azt a tanulságot vonhatja le a magyarság, hogy szeszest italt sehonnan ne vásároljon, csak a kormány boltjaiból, mert ha ez drágább is valamivel, mint a különböző csempészitalok és „home brew” de végeredményében mégis csak az az ital a legdrágább, aminek az árát az ember a szeme világával vagy az életével fizeti meg.

Műterem különösen Ekvívól felvételekre van berendezve

Az egyetlen lengyel műintézet

THE STAR PHOTO STUDIO
490 Main Str. WINNIPEG, Man.

Dr. E. K. Sauer Belgyógyász és sebész
Office 3993 Lakás 8884
1818 Scarth St. REGINA SASK.
A postahivattal szemben.

Dr. Harry E. Smith Fogorvos
Office 5566 Lakás 5079

HONFITÁRSAIM!

Farm eladás, vétel és bérleti ügyekben mindenkor őszinte és pontos felvilágosítást nyújtok.

Bentazási engedélyeket a leggyorsabban szerez be.

Hajójegyek eladása, Pénzátutalás a leggyorsabb és teljes jóállás mellett a legolcsóbb.

Meghatalmazások és egyéb okiratok fogalmazása biztosítás a legjobb és legnagyobb társaságoknál.

Tűz, élet és baleset biztosítás a legbiztosabb és legolcsóbb társaságokkal.

Valamint egyéb ügyes-bajos dolgokban forduljon teljes bizalommal

SAKÁCS GABOR IRODÁJÁHOZ

BOX: 30 KIPLING, Sask. Telefon: 23.
GYVÁZDÁJON MEG INODAM ALAPOSÁGÁBAN ÉS BIZZON MEG ÜGYEI ELINTÉZÉSÉVEL.

Hanem a kemény tél jól hatott idejére. Sokáig elnézegett a szép, síma hómezőkhöz, mintha valakit várna. De nem várt senkit, csupán a tért nyelte szemével. Szívében kongott az üresség és a roppant nagy méretű silkságok, valahogy betöltötték azt az űrt. És már kezdte megszokni újra otthonát. A lelke sem keresett légvárakat s könnyebben beletörődött új helyzetébe. Hónapokkal ezelőtt ilyes mire még gondolni se mert. Na, de nem minden történik úgy, ahogyan az ember elgondolja. Mi re a rövid tavasz beköszöntött, a szíve is hirtelen felélénkült. A tett és a munkavégzés átvillanyozta s lelkében az öröm hurjai gyengén megpendültek. Örömmel fogadta a sok csicsérgő madarakat, a puha, bársonyos, virágokat és a zöldülő buzákat. Igazi tél után szebb a tavasz — a lelke is ezt érezte.

Benne voltak a nyárban; ugarolt. Jó kedvvel kezdte a munkát, de egy-két óra után csak ránt. Mehetnéne támadt haza, de se várta a délut. mezt. Az őlnál a felesége várta:

— Gyere be, mutatok valamit.

— Ugyan már mivel csalogatsz? — válaszolt tréfálkozva Ferenci.

— No, csak gyere; levél jött, a szomszéd haza. S azzal a házba fordult.

Ferenci sietett utána.

Bent az asszony könnyezett. Ferenci meghökken. Mi hír érkezik? — A felesége kezéből kivette a levelet. Aszonai felismerte rajta a fia írást. Ugyan

mi lehet benne; csak nem valami súlyos hír? Hát lehet még szomorúbb dolog, mint, hogy a fia elzúllt? Ez pedig megtörtént akkor, amikor ők Torontóban laktak. Habozott olvasni, rosszabbról nem kívánt tudomást szerezni. De csak belekezdett az olvasásba. Minden mondatától félt, a végén azonban felélegzett. Még sem történt meg amitől tartott. A fia él s ahogy írja, új életet kezdett. Ennek már örül — s csak most értette meg a felesége könnyeit.

A levelet újra átvolvasta s figyelemre megakadt egynéhány mondaton:

— A hirtévtől, a tapstól elszédültem s elbizakodtam és mindent elhittem, amit az emberek hízelegtek. Pedig a legtöbbbe azért szólt tetszésemre, hogy valamit kicsikarjon tőlem. Sok a farkas a társadalomban. Hirtelen jóbarátaim akadtak, akik az élvezet útjára csaltak. Hiába figyelmeztetett egynéhány komoly gondolkodású jóakaróm, hogy inkább az alapos és kitaró munkára adjam magam s hagyjam az élvezeteket. Hanem nem voltam eléggé felkészülve az életre s nem is sejtettem, hogy siker után esés is következhet. Bámom, amit véghez vittem: ifjúságom ártatlanságát nem hozhatom vissza többé. Szomorú nagy árat kellett fizetnem, amiért megtudtam, hogy milyen aljas, csúnya dolog a bűn. De hála Istennek, megismertem a veszedelmet, amelyben forgott ifjú életem s komoly hatással elszakítottam magam attól. Most egy szelidkezőben tanítok s tanulm-

nyaimat örömmel folytatom. Törkövésem az egyenes és igaz úton való érvényesülés.

Ferenci előtt valami megvilágosodott. A fia esése őt is terhelte. Csak most fedezte fel, hogy életambiciója mennyire az önzést ösztökélte fiában. Öböne ugyanis elsősorban a híres embert akarta. És az életben nem úgy vezetett be, mintha komoly része volna az erkölcsi küzdelemben; így aztán nem csoda, hogy könnyen bukkott. Igaza van a fiának, „sok a farkas a társadalomban”, s ő a fiát erre tulajdonképpen nem is figyelmeztette. Csak afelett aggdótt állandóan, hogy a fia tőle távol kerül s az életben egyedül kell küzdenie. Mily önzésre viszi az embert az ambíció, ha nem vigyáz. Most könnyen átlátta, hogy a jelentősebb rész az emberben az erkölcsi erő. Meg is értette ezzel teljesebben az életet. A fia távolléte már nem szomorította, s hogy a fia a helyes úton halad, ez most mélyebb örömet keltett szívében, mint évekkel ezelőtt, amikor a lapok útján a fia-nagyszerű sikereiről értesült. Önkénytelenül, szempont nélkül nagy utat futott be észrevétele most. A lelke megbánáshoz jutott s őszinte érzéssel szólt nejehez:

— Többet ér a jószág a hírnévnel.

En szerete a feleségéhez is jószágosabb lett.

TATTER VILMOS
Békevár, Sask.